

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
TAUTOS ISTORINĖS ATMINTIES
ĮSTATYMAS**

2012 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis įstatymas nustato Tautos istorinės atminties objektą, valstybės politikos, įprasminančios Lietuvai svarbaus istorinio paveldo atminimą, formavimą ir įgyvendinimą.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Atmintina diena** – Lietuvai reikšminga diena, susijusi su esminiais valstybingumo kūrimo ir įtvirtinimo faktais ir (ar) įvykiais, Tautos humanistinių vertybių puoselėjimu, profesinių ir socialinių grupių atminimo kultūros vertybių ir gyvosios istorijos išsaugojimu.

2. **Atmintini metai** – svarbiems Lietuvos valstybingumo kūrimui ir įtvirtinimui, kitiems istorijos įvykiams ar kultūros reiškiniams paminėti arba Lietuvos valstybei, mokslui ir kultūrai nusipelnusių asmenybių ir jų darbų jubiliejinėms sukaktims skirti metai.

3. **Atmintina vieta** – su Lietuvos valstybingumo kūrimui ir įtvirtinimui, Lietuvos istorijai ir kultūrai reikšmingais įvykiais, faktais ar asmenybėmis susijusi vieta, apibrėžta kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose istorinės atminties paveldą.

4. **Tautos istorinė atmintis** – visuomeninės atminties sritis, apimanti Tautai būdingų, jos egzistencijai reikšmingų praeities ir dabarties įvykių, vietovių, istorinių vyksmų ar kitų įsimintinų reiškinių sistemą, atitinkančią tradicijas, papročius, kultūrą, teisę ir valstybės raidą.

5. **Tautos istorinės atminties objektas** – atmintina data, vieta, istorinis vyksmas, numatyti šiame įstatyme arba šio įstatymo nustatyta tvarka.

6. **Valstybės gedulas** – dėl valstybinio masto netekties Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbta gedulo diena arba kelios dienos.

7. **Valstybės šventė** – Lietuvos valstybės kūrimo (atkūrimo) ir kita ypač reikšminga valstybei diena.

8. **Tradicinė šventė** – istoriškai susiklosčiusi, įsitvirtinusi, perduodama iš kartos į kartą ir minima diena.

3 straipsnis. Valstybės ir tradicinės šventės

1. Lietuvos Respublikoje įstatymų nustatyta tvarka švenčiamos šios valstybės šventės:

- 1) Lietuvos valstybės atkūrimo diena – vasario 16-oji;
- 2) Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena – kovo 11-oji;
- 3) Valstybės (Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo) diena – liepos 6-oji.

2. Lietuvos Respublikoje įstatymų nustatyta tvarka švenčiamos šios tradicinės religinės šventės:

- 1) krikščionių Velykos (pagal vakarietiškąją tradiciją) – sekmadienis ir pirmadienis;
- 2) Žolinė (Švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų diena) – rugpjūčio 15-oji;
- 3) Visų Šventųjų diena – lapkričio 1-oji;
- 4) Kūčios – gruodžio 24-oji;
- 5) Kalėdos – gruodžio 25-oji ir 26-oji.

3. Lietuvos Respublikoje įstatymų nustatyta tvarka švenčiamos šios tradicinės tarptautinės šventės:

- 1) Naujieji metai – sausio 1-oji;
- 2) Tarptautinė darbo diena – gegužės 1-oji;
- 3) Motinos diena – pirmasis gegužės sekmadienis;
- 4) Tėvo diena – pirmasis birželio sekmadienis;
- 5) Rasos ir Joninių diena – birželio 24-oji.

4. Lietuvos Respublikos institucijų, įstaigų, įmonių ir organizacijų darbą šiame straipsnyje nustatytų švenčių dienomis reguliuoja Darbo kodekso 162 straipsnis. Valstybės švenčių dienomis ir šio įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje nurodytomis atmintinomis dienomis rengiami oficialūs renginiai arba jų ciklai, jie vyksta pagal patvirtintas Vyriausybės, regionines ir (arba) savivaldybių šventines programas.

4 straipsnis. Atmintinos dienos

1. Lietuvos Respublikoje minimos šios su Lietuvos valstybingumo kūrimu ir įtvirtinimu susijusios atmintinos dienos:

- 1) Lietuvos vėliavos diena – sausio 1-oji;
- 2) Laisvės gynėjų diena – sausio 13-oji;
- 3) Klaipėdos krašto diena – sausio 15-oji;
- 4) Lietuvos globėjo Šv. Kazimiero diena – kovo 4-oji;
- 5) Lietuvos įstojimo į NATO diena – kovo 29-oji;
- 6) Lietuvos įstojimo į Europos Sąjungą diena – gegužės 1-oji;
- 7) 1791 m. pirmosios rašytinės Konstitucijos Europoje diena – gegužės 3-ioji;

- 8) Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos diena – gegužės 7-oji;
 - 9) Pilietinio pasipriešinimo diena – gegužės 14-oji;
 - 10) Respublikos (Steigiamojo Seimo susirinkimo) diena – gegužės 15-oji;
 - 11) Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės diena – gegužės trečiasis sekmadienis;
 - 12) Sąjūdžio diena – birželio 3-ioji;
 - 13) Gedulo ir vilties diena – birželio 14-oji;
 - 14) Okupacijos ir genocido diena – birželio 15-oji;
 - 15) Birželio sukilimo diena – birželio 23-ioji;
 - 16) Žalgirio mūšio diena – liepos 15-oji;
 - 17) Europos diena stalinizmo ir nacizmo aukoms atminti ir Baltijos kelio diena – rugpjūčio 23-ioji;
 - 18) Laisvės diena – rugpjūčio 31-oji;
 - 19) Šilinė (Švč. Mergelės Marijos gimimo diena), Vytauto Didžiojo karūnavimo ir Padėkos už Lietuvos nepriklausomybės ir laisvės apgynimą diena – rugsėjo 8-oji;
 - 20) Baltų vienybės diena – rugsėjo 22-oji;
 - 21) Lietuvos žydų genocido atminimo diena – rugsėjo 23-ioji;
 - 22) Tuskulėnų aukų atminimo diena – rugsėjo 28-oji;
 - 23) Mažosios Lietuvos gyventojų genocido diena – spalio 16-oji;
 - 24) 1791 m. Abiejų Tautų (Lietuvos ir Lenkijos) tarpusavio įžado paskelbimo diena – spalio 20-oji;
 - 25) Konstitucijos diena – spalio 25-oji;
 - 26) Lietuvos kariuomenės diena – lapkričio 23-ioji;
 - 27) Mažosios Lietuvos prisijungimo prie Didžiosios Lietuvos akto diena – lapkričio 30-oji.
2. Lietuvos Respublikoje minimos šios Tautos humanistinių vertybių puoselėjimo požiūriu atmintinos dienos:
- 1) Tarptautinė moterų solidarumo diena – kovo 8-oji;
 - 2) Žemės diena – kovo 20-oji;
 - 3) Saugaus eismo diena – balandžio 6-oji;
 - 4) Pasaulinė sveikatos diena – balandžio 7-oji;
 - 5) Kultūros diena – balandžio 15-oji;
 - 6) Pasaulinė gyvybės diena – balandžio paskutinis sekmadienis;
 - 7) Antrojo pasaulinio karo aukų atminimo diena – gegužės 8-oji;
 - 8) Europos diena – gegužės 9-oji;
 - 11) Tarptautinė šeimos diena – gegužės 15-oji;

- 10) Pasaulinė informacinės visuomenės diena – gegužės 17-oji;
- 11) Mokslo ir žinių diena – rugsėjo 1-oji;
- 12) Mirusiųjų atminimo (Vėlinių) diena – lapkričio 2-oji;
- 13) Tarptautinė žmogaus teisių diena – gruodžio 10-oji.

3. Lietuvos Respublikoje minimos šios profesinėms ir socialinėms grupėms atmintinos dienos:

- 1) Pasaulinė ligonių diena – vasario 11-oji;
- 2) Tarptautinė teatro diena – kovo 27-oji;
- 3) Lietuvos energetikų diena – balandžio 17-oji;
- 4) Medicinos darbuotojų diena – balandžio 27-oji;
- 5) Lietuvos maitininkų diena – gegužės 8-oji;
- 6) Tarptautinė dingusių vaikų diena – gegužės 25-oji;
- 7) Tarptautinė vaikų gynimo diena – birželio 1-oji;
- 8) Lietuvos šaulių diena – birželio 27-oji;
- 9) Lietuvos pasieniečių diena – birželio 29-oji;
- 10) Jūros ir žvejų diena – liepos paskutinis sekmadienis;
- 11) Tarptautinė jaunimo diena – rugpjūčio 12-oji;
- 12) Statybininkų diena – rugsėjo antrasis šeštadienis;
- 13) Lietuvos socialinių darbuotojų diena – rugsėjo 27-oji;
- 14) Tarptautinė pagyvenusių žmonių diena – spalio 1-oji;
- 15) Kūno kultūros ir sporto diena – spalio pirmasis šeštadienis;
- 16) Tarptautinė mokytojų diena – spalio 5-oji;
- 17) Vietos savivaldos diena – spalio 10-oji;
- 18) Derliaus diena – spalio antrasis šeštadienis.

5 straipsnis. Valstybės atmintinų metų nustatymo principai

1. Atmintinus metus nustato ir skelbia Lietuvos Respublikos Seimas, vadovaudamasis šiais principais:

1) jubiliejinės sukakties nustatymo – Lietuvos valstybės kūrimo, laisvės ir nepriklausomybės kovų ir kultūros, kitos Lietuvos valstybingumui svarbios datos minimos pradedant 20-osiomis metinėmis iki 100-ųjų metinių – kas dešimt metų, nuo šimtųjų metinių – kas 25 metai; iškilų asmenybių, nusipelnusių Lietuvos valstybingumui, jubiliejai minimi kas 25 metai, o nuo 100-ųjų metinių – kas 50 metų;

2) konsolidavimo (vienijimo) – kelios valstybės istorijai reikšmingos datos tais pačiais metais minimos jas jungiant bendru pavadinimu ir bendra programa;

3) paskelbimo ankstumo – atmintini metai skelbiami ne vėliau kaip likus vieniems metams iki atmintinų metų pradžios;

4) visuotinumui – atmintini metai pažymimi visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, visi Lietuvos Respublikos fiziniai ir juridiniai asmenys gerbia sprendimą paskelbti metus atmintinais, savanoriškai dalyvauja valstybės atmintinų metų renginiuose. Valstybė remia užsienio lietuvių bendruomenių rengiamus Lietuvos valstybės kūrimo, laisvės ir nepriklausomybės kovų ir kultūros, kitų valstybingumui svarbių datų minėjimo programas. Už šių nuostatų nepaisymą asmenys atsako teisės aktų nustatyta tvarka.

2. Nustatant atmintinus metus, jų negalima sieti su nesantaikos, neapykantos skleidimu, prieštarauti moralės normoms ar viešajai tvarkai, visuomenės dorovės normoms.

6 straipsnis. Tautos istorinės atminties objektų nustatymo institucijos

Nustatant Tautos istorinės atminties objektus ir apibrėžiant valstybės istorinio paveldo atminimo įprasminimą ir įgyvendinimą, dalyvauja:

- 1) Lietuvos Respublikos Seimas (toliau – Seimas);
- 2) Lietuvos Respublikos Prezidentas (toliau – Respublikos Prezidentas);
- 3) Lietuvos Respublikos Vyriausybė (toliau – Vyriausybė);
- 4) Tautos istorinės atminties taryba.

7 straipsnis. Seimo įgaliojimai nustatant tautos istorinės atminties objektus

Seimas:

- 1) kartu su kitomis valstybės institucijomis, pasitelkęs asociacijas, formuoja valstybinę Tautos istorinės atminties politiką ir pagal kompetenciją dalyvauja ją įgyvendinant;
- 2) siūlo Vyriausybei valstybės biudžete numatyti asignavimų (lėšų) Tautos istorinės atminties politikai įgyvendinti pagal Tautos istorinės atminties įamžinimo programą;
- 3) įstatymu nustato valstybės šventes, atmintinas dienas ir kitus Tautos istorinės atminties objektus pagal šio įstatymo nustatytą tvarką;
- 4) nutarimu paskelbia atmintinus metus ir siūlo Vyriausybei valstybės biudžete numatyti asignavimų (lėšų) paskelbtų atmintinų metų minėjimo programai įgyvendinti.

8 straipsnis. Respublikos Prezidento įgaliojimai nustatant Tautos istorinės atminties objektus

Respublikos Prezidentas pagal kompetenciją dalyvauja nustatant Tautos istorinės atminties objektus ir formuojant valstybinę Tautos istorinės atminties politiką.

9 straipsnis. Vyriausybės įgaliojimai nustatant Tautos istorinės atminties objektus

Vyriausybė:

- 1) skelbia valstybės gedulą;
- 2) gali siūlyti Tautos istorinės atminties objektus;
- 3) nustato Lietuvos valstybės vadovų, Lietuvos valstybės kūrimo, laisvės ir nepriklausomybės kovų dalyvių, kitų iškilių asmenybių, nusipelnusių Lietuvos valstybingumui, sąrašą, taip pat jų laidojimo (perlaidojimo) tvarką;
- 4) vadovaudamasi Seimo nutarimu dėl atmintinų metų paskelbimo ir atsižvelgdama į Tautos atminties tarybos patvirtintus atmintinų metų minėjimo programos metmenis, rengia ir tvirtina valstybinę atmintinų metų minėjimo programą;
- 5) rengiamame atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekte numato asignavimų (lėšų) Tautos istorinės atminties įamžinimo programai ir paskelbtų atmintinų metų minėjimo programai įgyvendinti;
- 6) nustatyta tvarka organizuoja ir koordinuoja ministerijų ir Vyriausybės įstaigų veiklą Tautos istorinės atminties klausimais.

10 straipsnis. Tautos istorinės atminties taryba

1. Tautos istorinės atminties tarybą sudaro:
 - 1) *ex officio* Seimo kancleris, Respublikos Prezidento kanceliarijos kancleris, Ministro Pirmininko kancleris, Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos pirmininkas, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro vadovas, Lietuvos vyriausiasis archyvaras, Lietuvos radijo ir televizijos generalinis direktorius, Lietuvos savivaldybių asociacijos direktorius;
 - 2) keturi Lietuvos mokslų akademijos, trys Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarų klubo, du Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių organizacijų, du Lietuvos Sąjūdžio, vienas Lietuvos rašytojų sąjungos arba kūrybinių sąjungų, du Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos paskirti asmenys.
2. Seimo ir Vyriausybės nariai į Tautos istorinės atminties tarybą neskiriami.
3. Tautos istorinės atminties tarybos pirmininkas yra Seimo kancleris. Tautos istorinės atminties taryba išsirenka du Tautos istorinės atminties tarybos pirmininko pavaduotojus.
4. Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetas dėl motyvuotų priežasčių Tautos istorinės atminties tarybos pirmininko, jo pavaduotojo ar deleguoto nario siūlymu gali teikti Tautos istorinės atminties tarybos narį paskyrusiai institucijai skirti kitą narį.

5. Tautos istorinės atminties taryba veikia bendradarbiaudama su valstybės ir savivaldybių institucijomis, mokslinių tyrimų institutais, aukštosiomis mokyklomis, asociacijomis.

6. Tautos istorinės atminties tarybos funkcijos ir uždaviniai:

- 1) svarstyti ir tvirtinti Tautos istorinės atminties įamžinimo kryptis;
- 2) svarstyti ir tvirtinti atmintinų metų minėjimo programų metmenis;
- 3) prireikus sudaryti ekspertų darbo grupes;

4) teisės aktų nustatyta tvarka inicijuoti, nagrinėti pasiūlymus dėl Tautos istorinės atminties objektų ir teikti juos Seimo Švietimo mokslo ir kultūros komitetui;

5) koordinuoti Tautos istorinės atminties įamžinimo kryptis ir atmintinų metų minėjimo programų įgyvendinimą;

6) neviršijant savo įgaliojimų teikti išvadas ir pasiūlymus Seimui ir Vyriausybei dėl Tautos istorinės atminties objektų, dėl Tautos istorinės atminties politiką reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų projektų;

7) tvirtinti Tarybos darbo reglamentą.

7. Tautos istorinės atminties taryba turi teisę:

1) iš valstybės ir savivaldybių institucijų, visų Lietuvos Respublikoje veikiančių įstaigų, įmonių ir organizacijų gauti ir rinkti informaciją savo įgaliojimų srities klausimais;

2) dalyvauti valstybės ir savivaldybių institucijų posėdžiuose, konferencijose ir pasitarimuose, kuriuose svarstomi Tautos istorinės atminties klausimai, teikti siūlymus dėl šių klausimų sprendimo;

3) dalyvauti tarptautinėse istorinės atminties įamžinimo programose, projektuose ar kitaip bendradarbiauti su užsienio valstybių istorinės atminties įamžinimo sistemų subjektais.

8. Tautos istorinės atminties tarybos sprendimai jos įgaliojimų srities klausimais privalomi valstybės ir savivaldybių institucijoms.

9. Tautos istorinės atminties tarybos pirmininkas:

1) organizuoja Tautos istorinės atminties tarybos darbą;

2) šaukia Tautos istorinės atminties tarybos posėdžius ir jiems vadovauja, rūpinasi posėdžiams teikiamų sprendimų projektų rengimu;

3) atstovauja Tautos istorinės atminties tarybai;

4) teikia Tautos istorinės atminties tarybai tvirtinti Tautos istorinės atminties tarybos darbo reglamentą.

10. Tautos istorinės atminties tarybos buveinė yra Seimas, veiklą techniškai aptarnauja Seimo kanceliarija, savo dokumentų blankuose Taryba gali naudoti Lietuvos valstybės herbą.

11 straipsnis. Tautos istorinės atminties puoselėjimas ir sklaida

1. Tautos istorinės atminties puoselėjimą ir sklaidą vykdo Tautos istorinės atminties taryba, valstybės, savivaldybių institucijos, asociacijos, mokslo ir mokymo įstaigos, bendruomenės.

2. Tautos istorinės atminties taryba inicijuoja Tautos istorinės atminties puoselėjimo ir sklaidos kryptį nustatymą ir jas koordinuoja.

12 straipsnis. Baigiamosios nuostatos

1. Šis įstatymas įsigalioja 2013 m. sausio 1 d.

2. Įsigaliojus šiam įstatymui, netenka galios:

- 1) Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatymas (Žin., 1997, Nr. [67-1672](#));
- 2) Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatymo papildymo ir pakeitimo įstatymas (Žin., 1998, Nr. [61-1733](#));
- 3) Atmintinų dienų įstatymo 1 straipsnio papildymo ir pakeitimo įstatymas (Žin., 2000, Nr. [42-1197](#));
- 4) Atmintinų dienų įstatymo 1 straipsnio pakeitimo įstatymas (Žin., 2000, Nr. [57-1679](#));
- 5) Atmintinų dienų įstatymo 1 straipsnio pakeitimo įstatymas (Žin., 2001, Nr. [43-1499](#));
- 6) Atmintinų dienų įstatymo 1 straipsnio papildymo ir pakeitimo įstatymas (Žin., 2001, Nr. [57-2027](#));
- 7) Atmintinų dienų įstatymo 1 straipsnio papildymo ir pakeitimo įstatymas (Žin., 2002, Nr. [15-554](#));
- 8) Atmintinų dienų įstatymo 1 straipsnio papildymo įstatymas (Žin., 2002, Nr. [48-1835](#));
- 9) Atmintinų dienų įstatymo 1 straipsnio pakeitimo įstatymas (Žin., 2002, Nr. [73-3105](#));
- 10) Atmintinų dienų įstatymo 1 straipsnio papildymo ir pakeitimo įstatymas (Žin., 2003, Nr. [69-3116](#));
- 11) Atmintinų dienų įstatymo 1 straipsnio pakeitimo įstatymas (Žin., 2003, Nr. [74-3420](#));
- 12) Atmintinų dienų įstatymo 1 straipsnio pakeitimo įstatymas (Žin., 2004, Nr. [55-1890](#));
- 13) Atmintinų dienų įstatymo 1 straipsnio pakeitimo įstatymas (Žin., 2004, Nr. [141-5159](#));
- 14) Atmintinų dienų įstatymo 1 straipsnio papildymo ir pakeitimo įstatymas (Žin., 2005, Nr. [67-2403](#));
- 15) Atmintinų dienų įstatymo 1 straipsnio papildymo ir pakeitimo įstatymas (Žin., 2006, Nr. [87-3408](#));
- 16) Atmintinų dienų įstatymo 1 straipsnio papildymo ir pakeitimo (Žin., 2007, Nr. [105-4286](#));
- 17) Atmintinų dienų įstatymo 1 straipsnio papildymo ir pakeitimo įstatymas (Žin., 2008, Nr. [62-2335](#));

18) Atmintinų dienų įstatymo 1 straipsnio pakeitimo įstatymas (Žin., 2009, Nr. 93-3976 (2009-08-04);

19) Atmintinų dienų įstatymo 1 straipsnio pakeitimo ir papildymo įstatymas (Žin., 2009, Nr. 121-5196).

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

Teikia Seimo nariai:

Valentinas Stundys,
Julius Dautartas,
Gintaras Songaila,
Vytautas Bogušis,
Virginija Baltraitienė,
Česlovas Juršėnas,
Vidmantas Žiemelis,
Algis Kašėta,
Juozas Olekas,
Valentinas Mazuronis